

Розділ перший

Еллвуд був префектом*, тож мав того року розкішну кімнату з вікном, що виходило на чудернацький виступ на даху. Він завжди никав там, де не слід було. Однак саме Гонт по-справжньому обожнював дах. Йому подобалося спостерігати, як хлопчики забігають до Флетчер-холу, щоб поцупити печиво, як префекти снують травою на засідання, як органний майстер виходить із каплиці. Його втішало те, що школа функціє без нього, і те, що він спостерігає за цим зверху.

Еллвуд також полюбляв сидіти на даху. Він складав руки у вигляді пістолета, стріляючи в перехожих.

— Клятий фриц! Поцілив йому прямо в око! Доправте це просто до кайзера!

Гонт, котрий виростав, проводячи кожне літо в Мюнхені, не був схильний брати участь у цих іграх у солдатики.

Перегортаючи сторінки «Прешутського вісника», який лежав у нього на колінах, він завершив читати некролог. Хлопець знав сімох із дев'яти полеглих юнаків. Найдовший некролог був присвячений Кларенсу Роузвіру, старшому братові одного з друзів Еллвуда. Що ж до його товариша й супротивника — Катберта-Сміта, то йому вистачило жалюгідного абзацу, щоб

* Старший учень у британській школі, який допомагає в адміністративних питаннях. — Примітка випускової редакторки.

підбити підсумки. У газеті запевняли, що обидва хлопці загинули героїчною смертю. Так само, як і всі інші студенти Прешу-та, що полягли на війні.

— Паф! — пробурмотів поруч із ним Еллвуд. — «Auf Wiedersehen!»*

Гонт затягнувся цигаркою та згорнув газету.

— Про Роузвіра вони можуть сказати значно більше, ніж про Катберта-Сміта, еге ж?

Еллвудові пістолети перетворилися на руки: спритні, із довгими пальцями, поцяткованими чорнілом.

— Так, — відказав він, неухважно погладжуючи волосся. Воно було темним і неслухняним. Він зачісував його назад воском, але жив у страху, що якесь пасмо може вибитись і повернути до нього зайву увагу. — Так, яка ганьба!

— Постріл у живіт! — рука Гонта автоматично потягнулася до власного живота. Він уявив, як його розпорює шматок металу. *Огідно.*

— Роузвір дуже страждає, — мовив Еллвуд. — Вони були надзвичайно близькі, троє братів Роузвірів.

— У їдальні з ним усе було гаразд.

— Він не з тих, хто здійсмає галас, — сказав Еллвуд, насупившись. Він узяв сигарету Гонта, старанно уникаючи при цьому торкатися його руки. На відміну від Еллвудової тактильності з іншими друзями, він рідко торкався Гонта, хіба що вони жартома билися. Гонт радше помер би, ніж дозволив Еллвуду дізнатися, як це його турбує.

Еллвуд затягнувся й повернув цигарку Гонту.

— Цікаво, що було б написано в моєму некролозі, — замислився він.

* До побачення (нім.). — Тут і далі, якщо не вказано інше, посторінкові примітки перекладачки.

— «Марнославний хлопчина загинув через нещасний випадок із парасолькою. Розслідування триває».

— Ні, — мовив Еллвуд. — Ні, я гадаю, щось на кшталт «сьогодні англійська література втратила свою найяскравішу зірку!..», — він широко всміхнувся до Гонта, але той не відповів тим самим. Він досі тримав руку на животі, ніби його нутрощі виваляться назовні, як у Катберта-Сміта, якщо він поверухне нею. Він бачив, як Еллвуд спостерігає за ним.

— Знаєш, я б написав твій, — стиха мовив Еллвуд.

— Гадаю, у віршах.

— Звісно. Як Теннісон для Артура Геллама.

Еллвуд часто порівнював себе з Теннісоном, а Гонта — з його найближчим другом. Здебільшого це здавалося Гонту зворушливим, допоки він не згадував, що Артур Геллам помер у двадцять два, а Теннісон провів наступні сімнадцять років, пишучи скорботні вірші. Тоді його це трохи лякало, ніби друг хотів, щоби він помер, аби було про що писати.

Гонт одного разу вдарив Катберта-Сміта коліном у живіт. Наскільки куля різниться від удару?

— Твоя сестра вважала Катберта-Сміта досить симпатичним, — мовив Еллвуд. — Вона казала мені про це в леді Асквіт минулого літа.

— Справді? — запитав Гонт без ентузіазму. — Дуже мило з її боку, що вона тобі так довірилася.

— Мод неймовірна, — мовив Еллвуд, різко підводячись. — Чудова дівчина, — шматок шиферу під його ногами відколовся й упав на землю трьома поверхами нижче.

— Господи, Еллі, не роби цього! — сказав Гонт, тримаючись за підвіконня. Еллвуд усміхнувся й поліз назад у спальню.

— Заходь, надворі вогко, — мовив він.

Гонт поспіхом зробив ще одну зтяжку й кинув цигарку у водостічну трубу. Еллвуд розпластався на дивані, але коли то-вариш сів на його ноги, поспішно підбгав їх, щоб не заважали.

— Ти ж терпіти не міг Катберта-Сміта, — мовив Еллвуд.

— Так. Що ж. Я буду сумувати за своєю неприязню до нього. Еллвуд розсміявся.

— Ти знайдеш когось нового, щоб ненавидіти. Ти завжди це робиш.

— Безсумнівно, — відказав Гонт. Але справа була не в цьому. Він писав бридкі вірші про Катберта-Сміта, а Катберт-Сміт (Гонт був майже впевнений, що це був він) надряпав на стіні бібліотечної роздягальні напис «Генрі Гонт — німецький ШПИГУН». Тоді він вдарив його за це, але ніколи б не вистрелив йому в живіт.

— Думаю, я хочу вірити, що він повернеться наступного семестру, самовдоволений і з купою фронтових історій, — повільно промовив Еллвуд.

— Може, ніхто з них не повернеться.

— Така поразницька налаштованість призведе до того, що ми програємо війну, — Еллвуд похитав головою. — Генрі. Старий Катберт-Сміт був ідіотом. Він, напевно, підставився під кулю заради витівки. Коли ми підемо, все буде інакше.

— Я не зголошуватимусь.

Еллвуд обхопив руками коліна, дивлячись на Гонта.

— Дурня, — сказав він.

— Я не проти будь-якої війни, — сказав Гонт. — Я просто проти цієї війни. «Німецький мілітаризм» — ніби ми не утримували нашу імперію за допомогою військової сили! Чому я маю спіймати кулю через те, що якогось австрійського ерцгерцога убив розлючений серб?

— Але Бельгія...

— Так, так, звірства в Бельгії, — мовив Гонт. Вони це вже обговорювали. Навіть влаштували дебати, й Еллвуд переміг його, здобувши 596 голосів проти 4. Еллвуд виграв би будь-які дебати: у школі його любили.

— Але ти мусиш піти в армію, — сказав Еллвуд. — Якщо війна ще триватиме, коли ми закінчимо школу.

— Чому? Тому що ти підеш?

Еллвуд відвів погляд, стиснувши щелепу.

— Ти воюватимеш, Гонт, — мовив він.

— Та невже?

— Ти завжди б'єшся. З усіма, — Еллвуд потер пальцем невелике гладке місце на носі. Він часто так робив. Гонту стало цікаво, чи не образився Еллвуд на те, що він спричинився до її появи. Вони побилися лише одного разу, і бійку почав не Гонт.

— Я не б'юся з тобою, — мовив він.

— *Υνῶθι σεαυτόν**, — сказав Еллвуд.

— Я знаю себе! — вигукнув Гонт, кинувшись на Еллвуда, щоб придушити його подушкою, і на мить жоден із них не міг говорити, бо Еллвуд звивався й верещав від сміху, поки Гонт намагався зіштовхнути його з дивана. Він був сильним, але Еллвуд виявився спритнішим: він вислизнув крізь руки товариша й упав на підлогу, безсилий від сміху. Гонт перекинув голову через бильце, і вони притиснулися один до одного лобами.

— Ти думаєш битись ось так? — запитав Гонт, коли вони відділися. — *Защтовхати* німців до смерті?

Еллвуд перестав сміятися, але не зрушив з місця. Якусь мить вони залишалися нерухомими, міцний череп проти міцного черепа, поки Еллвуд не відірвався й не притулився обличчям до Гонтової руки.

* Пізнай себе (давн.-гр.).

Усі м'язи Гонта напружилися. Дихання Еллвуда було гарячим. Він нагадав Гонту його домашнього пса, Трупера. Можливо, саме тому він скуйовдив волосся Еллвуда, шукаючи пальцями пасма, які оминув віск. Він не гладив його по волоссю вже багато років, відтоді, як вони були тринадцятирічними підлітками на першому році навчання в Прешуті й він знайшов зіщуленого від плачу Еллвуда під своєю партою.

Але зараз вони були у випускному класі, на останньому році навчання, і майже ніколи один одного не торкалися.

Еллвуд сидів непорушно.

— Ти як мій пес, — сказав Гонт, позаяк тиша була чимось обтяжена.

Еллвуд відсунувся.

— Дякую.

— Це чудово. Я дуже люблю собак.

— Гаразд. Хочеш, щоб я щось приніс? Можу притягти газету, хоч мої зуби все ще залишають сліди.

— Не будь дурнем.

Еллвуд трохи незадоволено засміявся.

— Знаєш, мені також прикро за Роузвіра та Катберта-Сміта, — сказав він.

— Так, звичайно, — мовив Гонт. — І Стрейкера. Пам'ятаєш, як ви вдвох прив'язували молодших хлопців до стільців і били їх усю ніч?

Минуло багато років відтоді, як Еллвуд знущався з когось, але Гонт знав, що йому все ще соромно за ту жилку некерованого насильства, яка пронизує його наскрізь. Минулого семестру Гонт бачив, як він плакав від люті, коли програв матч із крикету. Сам же він не плакав із дев'яти років.

— Ми зі Стрейкером були набагато менш жорстокими, ніж

на рік старші хлопці були до нас, — сказав Еллвуд, почервонівши. — Чарлі Прітчард стріляв у нас *холостими патронами*.

Гонт посміхнувся, усвідомлюючи, що дразнить Еллвуда, бо відчуває, що зняковів, торкнувшись його волоссю. Еллвуд постійно робив так з іншими хлопчачаками, міркував він про себе. Так, відповів його внутрішній голос. Але ніколи не з ним.

— У будь-якому разі, я не був близьким зі Стрейкером, — сказав Еллвуд. — Він був грубіяном.

— Усі твої друзі — грубіяни, Еллвуд.

— Я втомився від цього, — Еллвуд підвівся. — Ходімо проїдемося.

Хлопцям було заборонено виходити зі своїх кімнат під час підготовки до екзаменів, тому їм довелося тихо вислизнути із Цвинтарного гуртожитку. Вони спустилися чорними сходами, повз кабінет, де їхній завідувач, містер Геммік, сварив хлопчика з нульового класу за крадіжку. (Прешут був молодим приватним коледжом та охоче використовував термінологію старіших, престижніших закладів: нульовий — для першого класу, просунутий — для другого, досвідчений — для третього, а далі йшли нижній і верхній шостий.)

— Це підло і безчесно, Госсет. Ти хочеш бути підлим і безчесним?

— Ні, сер, — скиглив бідолашний Госсет.

— Бідолаха, — сказав Еллвуд, коли вони зачинили за собою задні двері. Відтак пішли гравійною доріжкою до кладовища, через яке Цвинтарний гуртожиток і отримав свою назву. — Всі нульові поводяться з ним надзвичайно жорстоко тільки тому, що він у перший же день сказав їм, що він герцог.

— Справді? — запитав Гонт, ковзаючи кінчиками пальців по надгробках, які минав.